

Сликаарско-песничка колонија „360 степени“

Деска угостила уметнике-дародавце

7. страна

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

**Агонија школе
у Чанаду**

3. страна

5. страна

**Сантово прославило
Дан села**

**Хиљаде котлића
на Фишијади**

4. страна

4, 12. страна

**Учинци кампа
у Шиклошу**

ПОЛИТИКА

Полијтичка анализа

Куда иде Мађарска?

Све до недавно Мађарска је била пример успешне транзиције. У само неколико година постала је једна од омиљених чланица Европске уније и остварила сан о великим иностраним инвестицијама. Али, ситуација се у последње време знатно променила...

Мађарска се бори против банкрота, а влада премијера Виктора Орбана у сталном је сукобу с Бриселом. И док га неки Мађари обожавају, јер се, нпр. усудио да уведе порез на банке или да каже „не“ великом ММФ-у, други напуштају домовину оптужујући мађарског премијера да полако, али сигурно убија демократију.

Недавно изјава гувернера Мађарске народне банке Ђерђа Матолчија да је Мађарску напустило пола милиона људи изазвала је праву буру у домаћој и светској јавности. Иако се тачан број исељеника не зна, стручњаци се слажу да Мађарску тренутно потреса историјски талас исељавања.

Али, осим дубоке привредне кризе, малих плата и неизвесне будућности, све је више и оних који земљу напуштају због неслагања с политиком десне конзервативне владе премијера Виктора Орбана. Међу њима је и све више новинара, а један од њих је и тридесетогодишњи Бернат Јожа, који је до недавно радио као уредник у једном мађарском дневном листу. У Берлин се доселио крајем 2012. године, јер више није могао да поднесе атмосферу у својој домовини.

„Правна држава у Мађарској се укида корак по корак. Влада, која је на власти од 2010. године и која има двотрећинску већину у парламенту,

тотално је присвојила целу земљу. Трансформише је на свим нивоима по својим властитим представама и све додељује својој клијентели. Ту влада онај менталитет: ко није с нама, онда је против нас. Сви који критички разматрају Владу третирају се такорећи као непријатељи“, каже Бернат Јожа.

Четрдесетогодишња новинарка Агнеш Сабо у Мађарској је извештавала о темама из културе. Након што је алтернативна културна сцена потпуно уништена, била је присиљена да оде, јер више није имала о чему да пише, каже Агнеш и додаје:

„Цео сам свој живот провела у Мађарској. Мислим да је Мађарска у погледу културе, ставова људи и то-

леранције доживела своју најнижу тачку до сада. Ја сам за време комунизма, наравно, била дете. Као дете човек другачије процењује ствари него одрасла особа, али имам поново осећај да се вратила диктатури.“

Агнеш Сабо истиче да је влада премијера Виктора Орбана у последње три године чак четири пута мењала устав, а неке измене су домаћи и европски стручњаци оценили као фронтални напад на начела правне државе. Владајућа странка Фидес је тако забранила политичке предизборне кампање на приватним телевизијским и радио станицама, чиме се слабе политички противници. Устав-

ном суду одузет је велики део овлашћења, а мађарска опозиција истиче да је реч о Орбановој освети том телу. Уставни суд је, наиме, био последња јака државна институција која се с времена на време супротстављала вољи мађарског премијера и одбијала његове законе оцењујући их као противуставне.

Новинари се у Мађарској не прогоне, каже Агнеш, али многим је постало немогуће да раде: „Проблем са законом о медијима је тај да се он може тумачити на много начина. Ме-

ПЕТА ПРОМЕНА УСТАВА

Мађарској већ најесен следи пета измена устава. Након бројних критика европских политичара и претњи Европске комисије о укидању финансијске помоћи и права гласа о питањима Европске уније, влада у Будимпешти обећала је да ће променити нека спорна уставна решења. Тачни детаљи још нису познати, будући да су измене још у изради, истиче Ференц Кумин. Он ипак открива да ће се сигурно променити одредба која се односи на овлашћења председника Националног секретаријата за правосудје да одређене предмете пребаци из једног суда у други.

дији се могу казнити за разноразне ствари, али те ствари у том закону нису конкретизоване. Зато је чак и код слободних медија дошло до самоцензуре. А на јавној су телевизији и радију с друге стране масовно отпуштени људи за које се знало да нису чланови владајуће странке Фидес или да можда другачије размишљају.“

Мађарска влада пак такве оптужбе оштро одбацује. Слобода медија у Мађарској иста је, а можда и већа него у другим чланицама Европске уније, наглашава портпарол мађарске владе Ференц Кумин.

Извор: Бизнис и финансије

Факултетска диплома није обавезна, средњошколска је пожељна. Претходно радно искуство не игра важну улогу, довољно је знање само српског језика, рачунари се не користе, па се познавање рада на истима неће проверавати. Важно је само разликовати зелене и црвене тастере, имати партијску књижицу, пажљиво слушати надређене и спроводити њихова наређења.

Овако би могао да гласи оглас за посао политичара када би једна од око 8.000 фотеља у Србији, у којима они седе, изненада била упражњена. Толико људи се заправо, од око 1,2 милиона чланова странака, заиста бави политиком. Они су у локалним скупштинама, општинским већима, на позицијама градоначелника, изглашавају законе у републичком парламенту, воде расправу у покрајинском и са челних позиција у Влади креирају правац којим земља иде.

Иако у својим рукама држе судбину седам милиона грађана, озбиљнијег филтера приликом расподеле тако важних функција готово да нема. Поготово на локалном нивоу. Једини критеријум је заправо позиција коју имају у општинском одбору.

Отуда се у клупама могу срести „ве-ка“ мајстори, људи са основном

Јајма за најпрофесионалнијим занимањем

У Србији би сви у политичаре

Посао у политици најпожељнији – није потребна ни школа ни радно искуство, већ само партијска књижица. Иако политичари креирају правац којим земља иде, међу њима се могу срести разни мајстори, људи са основном школом, па и они који користе само три падежа

школом, па и они који користе три падежа. Чак и у Народној скупштини, где већина посланика има факултетску диплому, током ове године 40 парламентарца се ниједном није обратило грађанима. Седели, слушали, климали главом и подигли плату.

Управо такве слике отварају питање да ли је страначко кадрирање један од разлога што је Србија у хорсокаку. Да ли би нам било боље када би више школованих и обучених политичара преузело „диригентску палицу“?

Професор Владимир Гоати каже да није толики проблем у образовном нивоу политичара, већ у томе што су странке преузеле државу и успоставиле „партиодеспотију“:

„Код нас се кључне одлуке доносе у партијама. То је последица држања парламента у запећку кроз бланко оставке које су тек пре две године укинуте. Такође, такав систем је и последица депрофесионализације државне управе и увођења морално-политичке подобности“.

Гоати, такође, сматра да је 8.000 људи на политичким функцијама превисе за Србију и да би било пожељно смањити тај апарат и функционалне расходе. ■

МЕДИЈИ КАО ПРОМОТЕРИ НАСИЉА (1)

Иако су сцене насиља путем медија свакодневно присутне у нашим домовима и животима и као такве нису незанимљиве за научне истраживаче, веома је мало оних који су се озбиљније позабавили анализом насилних медијских садржаја. Посебно је уочљиво непостојање свеобухватних истраживања о њиховом утицају на популацију млађег узраста, а тиме и на друштво у целини.

Истраживање које је почетком деведестих година прошлог века спроведено у Америци, говори о томе да ће просечно дете у тој земљи до завршетка основне школе на телевизији видети 8.000 убиства и 100.000 других облика насиља, што је знатно више него у реалном животу, где су у прилици да се сретну са мање од 1% таквих аката. Ништа мање не забрињавају ни подаци о томе да ће до свог пунолетства млади видети 200.000 симулираних аката насиља и више од 16.000 изрежираних убиства.

Ови подаци добијени су у време док су поједини нови медији, који су данас у масовној употреби, попут интернета на пример, били тек у зачетку, па се сходно томе може претпоставити да су ове бројке данас далеко веће. Оне јасно указују на чињеницу да су медији постали главни презентери насиља, што за последицу има стварање представе код младих људи како је насиље природна и свеприсутна појава, без које живот није могућ. Такво сугерисање код њих доводи до неосетљивости за људску патњу, жртве и друге последице створене агресивним понашањем.

О томе да медији, пре свега телевизија, а у новије време и интернет, преузимају улогу васпитања, говоре и подаци да просечно дете школског узраста проводи за трећину више времена пред екранима ових медија, него у школи.

Неке традиционалне улоге које су припадале родитељима, попут тзв. кућног васпитавања деце и указивања на универзалне моралне вредности, данас су препуштене медијима због све убрзанијег темпа живота савремене породице. Ношени сталном трком за задовољење материјалних, тј. егзистенцијалних потреба породице, родитељи су принуђени да своје традиционалне улоге преузимају на медије, несвесни последица такве одлуке. Њихова деца на тај начин усвајају нежељене моделе понашања којима их обасипају медији. Познато је да чак и они медијски садржаји који су намењени искључиво деци, обилују сценама насиља. У такве садржаје спадају и цртани филмови.

До пре само неколико година, научници нису могли ни да претпоставе да ће убрзани развој и коришћење нових технологија довести до нових, до тада непознатих врста насиља. Електронско насиље представља слање или објављивање повређујућих текстова или фотографија посредством интернета или других дигиталних комуникационих средстава. Последњих неколико година можемо уочити више врста оваквог насиља: електронске поруке које садрже вулгарности и увреде, претеће поруке, оптуживање друге особе слањем гласина и лажи, лажно представљање, изношење личних тајни, података или фотоса који нису намењени јавности. (...)

Драган Јаковљевић

Наставља се ајонија Основне школе у Чанаду

Власници се смењују, бриге остају

Лепо је што је КЛИК навестио да је спреман да преузме финансијске обавезе већинске самоуправе, али наставници још не знају од кога ће примати плату и хоће ли и даље имати радна места, каже за СНН Фрањо Колар

Убрзано се трага за најбољим решењем судбине Основне школе у Чанаду, у којој се изводи настава српског и румунског језика. Иако су ученици одавно заборавили на свакодневне школске бриге, запослени и даље са зебњом прате шта ће се догодити са овом институцијом.

Последње три године школа је радила под окриљем Реформаторске цркве. Она је бригу о Основној школи водила до 1. августа, а даља судбина је неизвесна. Локална самоуправа се-

ла Чанада није могла да извршава све обавезе садржане у споразуму између две стране, па дугови данас износе 7-7,5 милиона форинти.

Иако се ништа битније није променило од 9. маја, када је о. Конрад, представник Реформаторске цркве, на седници најавио повлачење из власништва због тешке финансијске ситуације, неких помака ипак има. Крајем јуна руководиоци већинске самоуправе предвођени начелником села Иштваном Губом, информисали

су управу школе и председнике српске и румунске самоуправе да је од Центра за одржавање установа „Кле-бесберг“ (КЛИК) стигао допис у коме се каже да су они спремни да преузму обавезе од локалне самоуправе села. Једини услов је да Основна школа и даље ради под окриљем Реформаторске цркве.

Оваква вест улива наду, али још увек постоје бројна отворена питања. Није познато како ће реаговати Реформаторска црква, нису званично обавештене српска и румунска самоуправа у селу, а није познато да ли ће Основна школа у Чанаду од септембра имати свих осам разреда, или ће образовати само основце од 1. до 4. разреда. Несигурна је и судбина наставе српског и румунског језика.

Фрањо Колар, председник Српске самоуправе у Чанаду и наставник српског језика у Основној школи, изјавио је да ће се Српска народносна самоуправа борити за опстанак српске наставе од 1. до 8. разреда. По његовом мишљењу, лепо је што је КЛИК навестио да је спреман да преузме финансијске обавезе већинске самоуправе, али педагози још увек не знају од кога ће примати плату и хоће ли имати радно место.

По мишљењу Чанађана, школа мора опстати, што је потврдила и Андреа Магори, државни посланик 7. изборне јединице у Жупанији Чонград.

П. М.

Срби из Будимпеште путовали у Хрватску

Обновљени контакти са сународницима из Вараждинске жупаније

На позив Вијећа српске националне мањине Вараждинске жупаније и града Лудбрега, делегација Српске самоуправе у Будимпешти гостовала је у Хрватској, поводом храмовне славе у Чуковцу

После дуге паузе, делегација из Будимпеште на челу са председником Српске самоуправе главног града, Бориславом Русом, поново се одазвала позиву Срба из Хрватске. Групу путника су чинили: Петар Бечејић, председник Српске самоуправе XI кварта, Владан Јовановић, секретар Српског културног клуба у Будимпешти, Зоран Шпиљак, тренер и Данијел Малбаша, уметник.

Они су присуствовали светој литургији коју су служили о. Радован Димитрић, парох из Копривнице, о. Александар Тарабић, парох у Великом Поганцу и вараждински ђакон Угљеша Пилингер, коме српски храм у Чуковцу припада. Потом су присуствовали свечаној седници Српског националног већа, на коју су биле позване и бројне званице: представ-

ник Амбасаде Републике Србије у Загребу Боса Продановић, Милан Пуповац – председник Вијећа српске националне мањине у Хрватској, Ален Кишић – заменик жупана Вараждинске жупаније, Дубравко Билић – градоначелник Лудбрега, Вера Јаданић – заменик градоначелника, Милан Марчетић, председник ВСНМВЖ-а и представници Срба у Хрватској, као и делегација Мрчајеваца из Србије.

Милан Марчетић је у свом говору истакао да је храмовна слава у Чуковцу уврштена у листу нематеријалног наслеђа УНЕСКО-а, а затим је Борислав Рус је у име Срба у Будимпешти поздравио присутне, изразивши задовољство што се настава успостављена сарадња са Србима у Хрватској. Он је домаћине позвао у Будимпешту, како би се деле-

гација Срба из Хрватске упознала са радом Српске самоуправе и активностима наших сународника у мађарској престоници. Чланови делегације из Будимпеште су успоставили контакте и са представницима Срба из Хрватске, Словеније, Србије и Аустрије.

Како смо сазнали од Борислава Руса, током јесени планиран је одлазак у главни град Хрватске, где ће делегација боравити на позив Вијећа српске националне мањине града Загреба. Протокол о сарадњи овом приликом потписали су Раде Бакрачевић, председник Српског културног друштва „Штајерска заједница“ из Марибора (Словенија), Милан Марчетић, председник ВСНМ-а Вараждинске жупаније (Хрватска) и Милорад Јевђовић, председник КУД-а „Радиша Поштић“ из Мрчајеваца (Србија).

Након званичног дела овог сусрета, уследио је богат културни програм српских и хрватских народних ансамбала уз учешће више од пет стотина извођача.

Д. Д.

РЕПОРТАЖА

Веронаучни камп у Шиклошу

Снажење вере и националног идентитета

„В и сте једна мала војска која ће, убеђен сам, током Веронаучног кампа показати пример. Вама је Бог дао памет и довољно интелигенције. Свакако, рачунам на вас!” — овим речима је епископ будимски Лукијан поздравио полазнике 21. Веронаучног кампа приликом прославе петровданске манастирске славе у Грабовцу. Тада су кампери,

Циљ традиционалног логоровања био је да млади заједнички осете снагу богослужбеног и молитвеног живота и вежбају свој матерњи језик, уз дружење и забаву. Ове године било је много више пријављених од броја који су дозвољавали смештајни капацитети

Темишвара, протонамесник Зоран Остојић — парох будимпештански, протонамесник Павле Каплан — парох сегодински, о. Далибор Миленковић — парох батски, Будимир Кокотовић — вероучитељ из Београда, као и васпитачи Чарна Голуб, Душица Зорић и Јелена Вукајловић-Краус.

У светом храму који је посвећен Св. великомученику Димитрију, сваког преподнева чули су се молитвена реч и појање. Потом би, после краћег предаха, уследила тзв. занимања. Она су пре свега била везана за Милански едикт о којем је кроз занимљиве приче највише говорио вероучитељ Будимир Кокотовић. Нису остали ни часови црквеног појања, цртања и ручног рада у оквиру којег су полазници правили нарукнице и везли крстове.

(Насћавак на 12. страни)

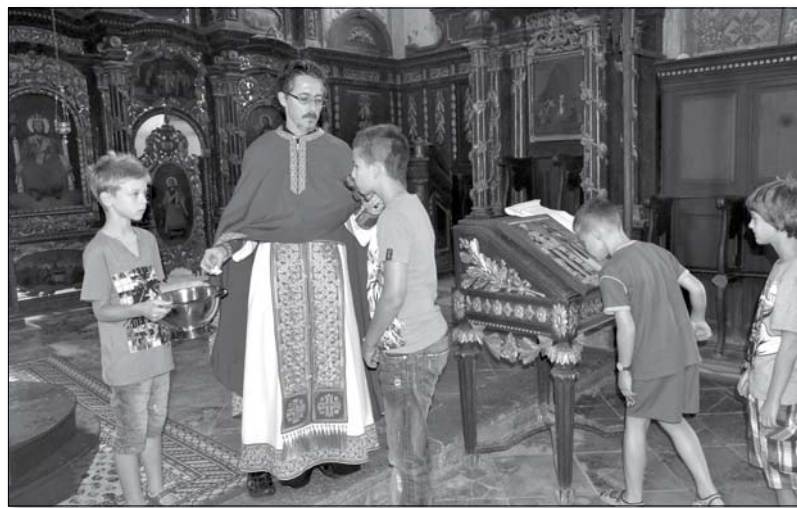
молитвеног живота, вежбају свој матерњи језик и одморе се, уз дружење и забаву. Ове године је 36 полазника из Мађарске, Србије и Румуније стигло нова знања о својој вери, развијало љубав према Господу, Исусу Христу и светосављу. Сваки дан почињао је преподневном литургијом у шиклошкој српској православној цркви. У њој је кампере и њихове пратиоце дочекивао тутор светиње Иван Јановић, иначе потпредседник Самоуправе Срба у Шиклошу. Дечији пратиоци су били протосинђел Јустин из

предвођени јерејем Далибором Миленковићем, парохом батским, најпре кумовали на слави, а потом се упутили у Шиклош, где је одржан традиционални табор, 21. по реду. И ове године главни организатор ове својеврсне духовне школе младих, која је трајала од 14. до 20. јула, била је Будимска епархија.

Ове године је Веронаучни камп изнова добио један нови духовни печат. Не само зато што је деци, преко разних активности и програма пружио нова сазнања о светосавској српској

православној вери, већ и зато што су главни организатори приредбе на челу са руководиоцем табора о. Далибором Миленковићем, одлучили да камп овога пута посвете Миланском едикту — законском акту који су пре 1700 година донели цареви Константин Велики и Лициније, прогласивши тако верску равноправност и престанак прогона хришћана који је трајао три стотине година.

Поред тога, циљ традиционалне манифестације био је да млади заједнички осете снагу богослужбеног и

Рајорџ са Фишијаде у Баји

Гурмански изазови из три хиљаде котлића

„Фишијада” у Баји убраја се међу веома атрактивне и популарне културно-забавне манифестације. Традиционални фестивал рибе чорбе сваке године привуче веома велики број гостију, не само из града и околине, већ и из целе Мађарске и других земаља. Тако је било и средином овог јула, када је град на Шугавици био просто преплављен гостима.

Фестивалска приредба је ове године трајала четири дана. Отпочела је VI Фолклорном ревијом Горње Бачке, на којој је било представљено и богатство јужнословенског фолклора. Љубитељима, пре свега, српске и хрватске народне музике, на Тргу св. Тројства се самосталним концертом представио Оркестар „Шендерге” из Сентандреје. Јужнословенски народни мелос био је у центру пажње и два дана касније, када је на Петефијевом острву, на Дворишту народа, многобројну публику забављао Оркестар „Забавна индустрија” из Душника. Наравно, није изостала ни игранка, тзв. плесачница, па се повело и велико заједничко коло.

Што се тиче гастрономског дела фестивала, на главном тргу у Баји за-

Организатори су поделили близу две хиљаде дозвола за постављање котлића у којима је припремана риба чорба, али пошто су се у гастрономску атракцију укључили и становници Баје, риба се по свему судећи кувала у преко три хиљаде котлића

паљене су ватре испод унапред постављених котлића. Љубитељи и кувари рибе чорбе нестрпљиво су чекали давање сигнала за почетак ку-

вања, а затим су се ови други, максимално потрудили да удовоље свим гурманским прохтевима.

Према незваничним подацима, ор-

ганизатори су поделили близу две хиљаде дозвола тј. обезбеђених места за котлиће где се кувала риба чорба. Али, пошто су се у гастрономску атракцију укључили и становници Баје, риба се по свему судећи кувала у преко три хиљаде котлића.

Није био изузетак ни Регионални центар бачванских Срба — седишна зграда Самоуправе Срба у Баји и месне Српске православне црквене општине, где је весело друштво предвођено Милошем Апићем — председником бајске српске самоуправе и Марком Чилићем — чланом тог тела, такође уживало у рибаљој чорби. Пошто уз укусну рибу одлично пристаје добро пиће, на столовима домаћина и гостију бајских Срба, међу којима су били и поједини чланови Српске читаонице из Мохача, нашла су се и веома укусна вина. За добро расположење присутних се, богатим музичким репертоаром, побринуо Пал Михаловић, цигански свирац — хармоникаш из Мохача.

Круна осамнаесте „Фишијаде” у Баји били су бројни културно-забавни програми, а пре свега, концерти који су приређени на разним локацијама у граду. На Рувелтовом тргу, примера ради, заједно су свирали тамбураши из Суботице и Каћмара, а уприличен је и ватромет после којег је забава трајала до зоре.

П. М.

Деведнаести Дан села у Сантову

Музика, песма, гастрономија, спорт...

Главни организатор традиционалне сантовачке манифестације Илија Стипанов, као и Јожеф Фејгл, начелник села и његови сарадници, потрудили су се да мештани и њихови гости и ове године имају богат избор програма и то на три локације. Нешто за себе могли су да изаберу и млади и стари, заљубљеници у народну и забавну музику, а нису били ускраћени ни љубитељи културе и спорта.

Одржан је турнир у малом фудбалу, а посебно интересовање изазвало је такмичење у кувању у којем се надметало 27 такмичара. Локална самоуправа бесплатно им је обезбедила 135 килограма меса, а о резултатима кулинарских мајсторија је одлучивао жири састављен од самих куvara.

У наставку целодневне сеоске прославе, током које су уручена и при-

У организацији локалне самоуправе Сантова одржана је традиционална манифестација коју су пратили бројни програми културно-забавног и спортског типа

знања „Почасни грађанин Сантова“, мештани и њихови гости на Главном тргу насеља могли су да пропрате и богат фолклорни програм у којем су наступали и играчи Културног удружења „Весели Сантовчани“ предвођени уметничким руководиоцем Евицом Чатић-Козић. Они су још једном потврдили да су марљиви и верни чувари јужнословенске, па тако и српске фолклорне баштине.

У културном делу програма гостовали су и чланови модерне плесне групе из Купусине у Србији. Реч је насељу са којим је Сантово потписало споразум о братимљењу почетком ове године. Житељи села и њихови

гости и ове године су имали прилике да присуствују традиционалној трци коњских запрега. Та спортска манифестација носила је име Јозе Ковачева. Са друге стране, ни овогодишња сеоска прослава није могла да протекне без уличног бала који је трајао до ситних сати.

Општи је утисак да је ова манифестација у великом броју привукла мештане, којима су се придружили и заинтересовани из околних насеља. Сви они с разлогом већ чекају следећи Дан села и размишљају о новим садржајима којима би догодине проширили програм.

П.М.

ТЕМЕ И ДОГАЂАЈИ

ХАРМОНИКАШКИ КАМП

Уз финансијску подршку Самоуправе Срба у Мађарској у Сантову је и овог јула одржан семинар хармоникаша. Као и ранијих година и овога пута је рад са хармоникашима био поверен Мићи Јанковићу, шефу Великог народног оркестра РТВ Војводине који годинама прати њихов развој и унапређује га својим стручним саветима. Научена су многобројна кола и популарне мелодије, а инструменталисти су се потрудили да помоћу нота увежбају и неколико игара којима су обезбедили музичку пратњу члановима Културног удружења „Весели Сантовчани“. Наиме, они су исте недеље имали свој фолклорни камп, на чијем челу се налазила уметнички руководица већ поменутог ансамбла Евица Чатић-Козић. Увид у таленат и рад хармоникаша заинтересовани су могли да добију и на Дану села у Сантову.

Мохачани поседали Србобран

Ускоро још једно братимљење?

Дружење Србобранаца и Мохачана траје већ дуже време, па не чуди што су чланови КУД-а „Стеван Владислав Каћански“ у јуну ове године по трећи пут својим наступом увеличали прославу Духова – храмовне славе мохачких Срба. За представљање фолклора из Србије посебне заслуге имао је Павле Папулин, бивши лектор за српски језик Сегединског универзитета који живи у Србобрану, а овогодишње празновање патрона мохачке српске православне светиње својим присуством увеличао је и Зоран Младеновић, председник Општине Србобран.

Србобранци су више пута упутили позив Мохачанима који су најзад, предвођени Зорицом Степанов, руководиоцем Српске читаонице, одлучили да им узврате посету и то 12. јула, на дан црквене славе Општине Србобран.

Мохачане су дочекали Драган Крњетина, Стеван Каћански и Павле Папулин, руководиоци и чланови мес-

Седамнаесточлана делегација Српске читаонице из Мохача боравила је недавно у Србобрану, у узвратној посети Културно-уметничком друштву „Стеван Владислав Каћански“

ног културно-уметничког друштва које носи име Старог Барда, једног од најдаровитијих песника српског романтизма и истакнутог, јавног, кул-

турног и национално-политичког радника, рођеног у Србобрану. Домаћини су госте из Мађарске топло поздравили, а затим им укратко гово-

рили о Општини Србобран коју чине три насеља: Србобран, Турија и Надаљ.

Чланови мохачке Српске читаонице су присуствовали светој литургији служеној у месној српској православној цркви, а затим су се упознали са културно-историјским споменицима и природним лепотама Турије, места које располаже богатством вода и које је центар традиционалне туристичке и кулинарске манифестације „Кобасицајада“. Такође су имали прилике да виде природне лепоте места Надаљ, где су обишли и споменик Момчилу Тапавици, архитекти и свестраном спортисти из времена Аустроугарске.

Мохачани, у чијим редовима су били и поједини Срби из Хрватске, чланови Српског клуба у Мохачу, посетили су и Основну школу „Петар Драпшин“, а затим су били угошћени у једном од ексклузивних ресторана у Србобрану. Примео их је и Зоран Младеновић, председник Општине Србобран, а они су му уручили пригодан поклон: маску мохачке буше и поједине бројеве Барањских српских свезака.

Руководства КУД-а „Стеван Владислав Каћански“ из Србобрана и Српске читаонице из Мохача до такла су и питање међусобног побратимљења. Добра воља и једних и других постоји, па би до тога могло и доћи.

П. М.

КУЛТУРА

Др Драган Никодијевић: Два века српског позоришта (1)

Јоаким Вујић, помало заборављени српски Теспис

Ова година би у нашем позоришном животу морала словити као година великог јубилеја. Пре две стотине година, 24. августа 1813, у Пешти је приређена прва позоришна представа на српском језику. Због чега су подсећања на догађаје из прошлих времена важна? Отуда што само кроз успостављање континуитета ми можемо да разумемо сврху и најдубљи смисао људског живљења кроз време – прошло, садашње и будуће. Јер, „живот се живи унапред али се само унутраг разуме“ (Крејкејор). Будућност мора да има своју прошлост, те је памћење битан модус људског опстанка који је као људски генерички потенцијал настао и снажио кроз еволутивне процесе.

Да ли је изванредан немар према великом јубилеју из наше позоришне историје последица околности што за човека у времену данашњем позориште нема ону некадашњу вредност?

Више је него очигледно да савремени видови фрагментираних људске егзистенције доводе у питање многе традиционалне облике друштвене праксе. Прагматично-конзументски облици понашања се учвршћују као доминантни друштвени обрасци и у складу са својим стандардима намећу другачије захтеве према свим видовима људског деловања. Ни уметничке дисциплине, а у оквиру њих и позориште као део њиховог традиционалног корпуса, нису поштеђене већ су, напротив, или трајно асимилиране од нове, медијски форматизоване, мултиплицирајуће и индустријализоване културе данашњице, или су пак у својој изложености силама тржишта и комерцијализације угрожене у свом опстајању. Стиче се утисак као да су захтеви новог доба усмерени ка раскиду са традиционалним вредностима и радикалном одбацивању сваког историјског континуитета у уметности. Извесну друштвену маргинализацију позори-

Да ли због тога што живимо у добу којим доминирају медијско-технолошке форме културе која нас све више удаљава од традиционалних вредности, тек све чешће нам се догађа да у метежу свакодневице, опхрвани нелагодностима егзистенције, превидимо неке важне тренутке и догађаје из наше богате историје који су вредни подсећања

Др Драган Никодијевић

СРПСКО ПОЗОРИШТЕ
ГОСТОВАЛО У РУМУНИЈИ

Упркос проблемима који су од почетка ове године присутни у финансирању Српског позоришта у Мађарској, оно ипак није стопирало све своје активности. Најновије гостовање у Румунији говори о томе да театарска кућа није „угашена“, како су то у насловима својих чланака јавили поједини медији у Србији. Према речима Љубомира Алексова, начелника Ловре, која је оснивач СРП-а, глумци овог позоришта недавно су гостовали у Румунији, са представом о познатој француској певачици Едит Пјаф. Културној манифестацији у оквиру које су наступили и српски глумци из Мађарске, присуствовали су највиши представници Владе Румуније.

Иначе, оснивачи Српског позоришта у Мађарској надају се да су финансијске тешкоће пролазног карактера и у контактима су са надлежним државним органима, како би се што пре пронашло одговарајуће решење за актуелне проблеме. Помоћ је недавно обећао и амбасадор Србије у Будимпешти Раде Дробац, истакавши да ће финансирање позоришта бити једна од тема његових разговора са ресорним мађарским функционерима.

НЕПРЕВАЗИЂЕНА
УМЕТНИЧКА ФОРМА

Иако су индустријализовани и медијски посредовани садржаји постали одредница и доминантни образац савремене културно-уметничке праксе, уверени смо да јединственост позоришног стваралаштва и непосредна, жива комуникација позоришта са својом публиком и данас с пуним правом егзистира као непревазиђена друштвена и уметничка форма. О савременој улози и утицају позоришта не треба говорити језиком и параметрима масовне и технолошке подржане потрошачке културе који су махом квантитативне природе. Такви параметри нас неће довести до закључка о великом значају позоришта. А он је одиста велики, али се не мери и не изражава масовношћу већ снагом непосредног деловања. „У нашем времену развијених масовних медија и електронских забава, жива уметност позоришта има оригиналну вредност, јединствену по томе што директно комуницира са публиком која сведочи о стварању уметности.“ (Дунђеровић, А. 1993:57)

мо позориште кроз сценску игру омогућава привид и илузију живота толико налик оном људском, свакидашњем, а ипак другачијег и независног од пуке егзистенције. Будући да, како истиче социолог позоришта Жан Дивињо, „позориште представља вид испољавања друштвеног живота“ то јест да је позориште „уметност чији се корени налазе у друштвеном животу, и која је више него иједна друга уметност уткана у живу потку колективног искуства“ (Дивињо, Ж. 1978:2), то се веза између позоришта и стварног живота намеће као кључ за разумевање историјског трајања позоришта али и његове будућности. Саму друштвену суштину позоришта Дивињо смешта у израз „колективне сенке“. Извесне „естетичке мистификације“ и настојања да се категорија „театралног“ то јест суштине позоришта оствари као идеала и извандруштвена, често су препрека да се сагледају везе између позоришта и социјалног искуства.

Медији нам одиста нуде огромну количину информација о свету у којем живимо. И то чине непрекидно. Чињеница да њиховим посредовањем сазнајемо много не значи да свет о којем се информисамо једновремено и боље разумемо. За друштвени значај позоришта је резервисан један компримован али отуда и знатно снажнији, у првом реду мисаони и критички ангажман који медијској и индустријализованој култури није доступан – „Позориште је визија света сажета у орахову љуску“ (Шекспир). (...)

Аутор је редовни професор и профекан за науку Факултета за културу и медије у Београду

шта поткрепљују и тврдње да „друштво тренутно не осећа потребу за том врстом узнемиравања које позориште, као ни један други уметнички облик, може да створи.“ (Харвуд, Р. 1998:6)

Да ли је осим претходног могуће и неко другачије размишљање о актуелној слици позоришта и његовој улози у целокупном пољу друштвене и културне праксе?

Нису ли, ипак, упркос владајућим карактеристикама савременог живота, укључујући и разнорodne обрасце културне праксе, виталност позоришта и његово миленијумско трајање сами по себи већ докази који другачије говоре? Да ли се та виталност позоришта огледа у чињеници што позориште као жива уметност може да пружи оно што није у стању ни једна друга уметност? Са-

Славица Јовановић

ВИДОВЧИЦА (2)

А онда дође дан који таји тајне, кад сајлија почне да откуцава живот. Не вреди стиснути усне, не вреди збуњеност, ни замуцкивање. Замка за орлове кад тад уловиће девојачко срце, скривено у гнезду... А упечатљиви девојачки сан паде у заборав, али не задуго. Све до Ђурића 1996. године. Слађана је погинула у саобраћајној несрећи, непажњом пијаног возача у 21. години живота у цвету младости и загледала се очи у очи своме сну. Имена која је набројала после свог девојачког сна, били су заиста Слађанини суђеници, али упошници. И тако је уместо тајанственог суђеника, несудбеника, сањала своје упошнике и испунило се предосећање смрти и моћ чудесне травке видовчице.

Живот је умираоница снова и звездано породилиште стварности, кад се угрижеш за усну и неком магијом кренеш даље...

Био је август, кад се замахне веслом или крилом птице кроз живот, а ми кренули у посету Слађанином гробу. Незапамћена врелина и ми смо ту и црни као гар и бели као креч, дошли да запалимо свећу. Мермерни споменик у облику преломљеног срца и ту скривено међу цвећем, затиче нас изненађење. Као да је хтела да нас угости, на Слађанином гробу изникла лубеница. (Крај)

Мирјана Зарић

ЧОВЕК (1)

(Конкурс „Михајло Ковач“ 2013, друго место)

Није он лош човек. Није зао. Али је његова несрећна душа у великом раскораку са изразом његовог лица, са говором и поступцима.

Људи га воле. Искрено. Поштују га. Такав је, допадљив. Не много причљив. Његова допадљивост је наметљива и ненаметљива. Готово да се ни не осети, већ као невидљиви притајени магнет поткупљује саговорнике. Урођени таленат. Ретки су такви људи који имају благодат да придобију поштовање са свега неколико речи.

Увек је насмејан. Чак и када му је душа у стању распадања не ишчежава онај дечачки осмех на његовом избораном лицу. Можда је управо то начин да се допадне другима. Осмех је знак његове смирености и спокоја. А такав и треба да буде. То му је занимање, то је његов посао, да друге и самог себе учи смирењу.

Није образован, школован. Није човек од књиге. Ипак, његово знање као да превазилази све овоземаљске мудрости. Он вешто бира начине, средства, речи и манире које подешава поштујући једноставност својих намера и циљева. Да, готово да је непоновљиви уметник у свом послу. (...)

СВЕТИОНИК

Површине шуме и површине
љубави настављају живети.
Оне љубави и шуме које су
велике, уништава
власитића јуноћа.

Оскар Вајлд

Сликаарско-јесничка колонија „360 степен“

Деска угостила уметнике-дародавце

Неколико десетина уметника различитих профила, окупило се по четврти пут на колонији будимпештанског Удружења уметника „Круг“, коју су дешчански домаћини садржајно повезали са даном КУД-а „Банат“

Сликари, графичари, дизајнери, песници, фотографи и теоретичари уметности, састали су се у Десци, како би током вишедневног дружења, стварања и презентације својих дела, себи својственим бојама обојили делић лета у том делу Мађарске.

Идеја да колонија „360 степени“ после Будимпеште, Сантова и Печуја буде организована у Десци, родила се у ранијем разговору председника „Круга“ Милана Ђурића и руководиоца дешчанског КУД-а „Банат“ Кристифора Брцана. С обзиром да Културни, образовни и верски центар „Свети Сава“ има одговарајуће просторне услове за рад већег броја уметника, а да у Десци постоје и одговарајући смештајни капацитети, договор је био брзо постигнут.

Као израз захвалности за указано гостопримство, организатори колоније су Дешчанима оставили вредно уметничко дело: камени мозаик са ликом Светог Саве. Ово дело академског сликара и универзитетског професора Славице Ердџановић-Цурк из Ниша, сада краси фасаду српског центра у Десци.

Осим што су неколико дана стварали у живописном амбијенту дворишта српског центра у Десци и порти српске православне цркве, умет-

ници из Мађарске, Србије и Румуније имали су прилику и да обиђу ширу околину, па су тако посетили Сегедин и српску цркву у том граду. Тамо их је дочекао љубазни домаћин, сегедински парох отац Павле Каплан, који их је упознао са историјом храма и показао им драгоцености које се у њему чувају.

На књижевној вечери приређеној у Десци током трајања колоније, реч су добили књижевни ствараоци. Неколи-

цина литерарно надахнутих учесника говорило је своје стихове на српском и мађарском језику. Било је међу њима песника, прозаиста, као и преносилаца народног предања. У ове последње свакако спада Кристифор Брцан, који је публици испричао неке од прича из свог детињства, које су се с генерације на генерацију проносиле у том крају.

КУЛТУРА

ОВОГОДИШЊИ
УЧЕСНИЦИ

На колонији у Десци учествовали су углавном чланови уметничких удружења „Круг“ из Будимпеште и „Арте“ из Београда, а дошли су из Мађарске, Србије и Румуније: Славица Ердџановић-Цурк, Франц и Марија Цурк, Миодраг Јакишић, Драгана Рис, Бобана Стишић, Јасмина Церовић, Тања Перуновић, Дана Петков, Милан и Диана Ђурић, Кристифор Брцан, Драган Јаковљевић, Радивој Галић, Грга Олах, Марко Гажић, Иван Јакишић, Ксенија Голуб, Ана Бози, Диана Веребењи и Петер Пајов.

Завршницу уметничке колоније у Десци обележило је целодневно дружење уз музику, песму и игру. Наиме, КУД „Банат“ је недавно одлучио да сваке године обележава свој дан, па је ово била идеална прилика да се у дворишту српског центра окупе многи бивши и садашњи чланови тог друштва и провеселе се заједно са учесницима уметничке колоније. Тиме је симболично обележена и 65. годишњица постојања

„Баната“, која ће званично бити прослављена на традиционалном Божићном концерту овог популарног КУД-а.

Присутнима се том приликом обратио најпре Милан Ђурић, који се у име Удружења „Круг“ захвалио Дешчанима на гостопримству, а учесницима на преданом раду и дародавствима. Кристифор Брцан се у свом обраћању посебно захвалио сликарки Славици Ердџановић-Цурк за вредан мозаик и истакао значај одржавања колоније „360 степени“ за Деску и српско становништво у њему (опширнији интервју са господином Брцаном објавићемо у једном од следећих бројева СНН-а).

Игром, песмом и дружењем, уз много шале и смеха, завршена је још једна српска сликарско-песничка колонија „Круга“ у Мађарској. Као следеће одредиште овог уметничког каравана споменута је Батања. Српска заједница у том градићу изразила је жељу да догодине буде домаћин ове манифестације, али ће дефинитивна одлука о томе тек бити донета.

Д. Ј.

ФЕЉТОН

Сава Шумановић, великан из мале вароши (5)

Трајно надахнуће Паризом

Први боравак у Паризу, тадашњем центру свих уметничких збивања у Европи, у који је Шумановић приспео као један од првих сликара „од ових страна“, потрајао је само неколико месеци, али је ипак представљао драгоцену искуство за младог уметника

Млади уметник, који је са пријатељем Миланом Штајнером изнајмљивао атеље у загребачкој Босанској улици, јула 1918. године учествовао је на заједничкој завршној изложби своје школе. Исте године у Урлиховом салону приређује прву самосталну изложбу, заједно са Богумилом Царом, представивши се пределима из околине Загреб. У неколико месеци излагао је на још неколико заједничких изложби, а када је те 1919. године умро његов велики пријатељ Милан Штајнер, Сава сели атеље у Јурковићеву улици.

Током студија је започело и дугогодишње пријатељство уметника са Антонијом Ткалчић Кошчевић, која је у истој школи учила вајарство. По завршетку Великог рата загребачки уметници и припадници интелектуалне елите града окупљали су се у Казалишној кавани, где је и Сава започео дружење са неким од њих, пре свега са Антуном Бранком Шимићем, књижевником и покретачем књижевних ревија, који је важио и за даровитог критичара уметности.

Маја 1920. године приредио је другу самосталну изложбу у Музеју за уметност и обрт, представивши се платнима која указују на симболизам и сецесију, тада актуелне у хрватској уметности. Изложба је добила позитивне критике, и „обезбеђен“ новцем од продаје слика (али и осокољен очевим благословом) већ исте те јесени се упутио у дуго жуђени Париз.

Први његов боравак у тадашњем центру свих уметничких збивања у

Европи, у који је приспео као један од првих сликара „од ових страна“, потрајао је само неколико месеци, али је ипак представљао драгоцену

искуство за младог уметника. Уписао се на курс код истакнутог ликовног педагога и уметника Андреа Лота, и био је један од његових најбољих

ученика, а усавршавање код овог припадника струје аналитичког кубизма оставиће немерљив утицај на Саву, присутан током целог његовог живота.

Наредне 1921. године Шумановић се враћа у Загреб и станује код пријатељице Антоније Ткалчић Кошчевић, а тог октобра у Уметничком павиљону приређује изложбу слика насталих у новом, од Лота преузетом стилу. Већ тада је уметник имао потребу да објасни и „допуни“ слике те да теоријски поткрепи своју уметничку визију кроз текст каталога, али ни то није помогло да га конзервативна критика и публика схвате.

У својим сведочењима, објављеним и насловљеним „Балада покојном школском другу“, Антонија Ткалчић оставила је записе о вредном, имућном, „у свему безбедном“ Шумановићу, о његовим полемикама, интелектуалним наступима, теоријским текстовима у којима је амбициозно бранио и образлагао своје културне концепте — који нису од свих радо прихватани, напротив. Како истиче Антонија, „неки су га сматрали без талента особито после познанства с Лотом, којег је почео слијепо имитирати“.

Шумановић се никако није задовољио подршком коју су му пружали еминентни знаци, попут Бранка Шимића и посебно Растка Петровића, који му је посветио велики инспиративни есеј „Сава Шумановић и естетика сувише стварног у новој уметности“. Млади уметник жудео је за „конкретнијим“ задовољењем у виду продаје слика, пре свега, али и подршке јавности и штампе. (...)

ВРЕМЕПЛОВ

8. августа 1217. — Крунисан први српски краљ Стефан Немањић Првовенчани. Круну, добијену од папе Хонорија Трећег, у Србију донели папски изасланици.

8. августа 1832. — Рођен српски писац и сликар Ђура Јакшић, највећи лиричар српског романтизма и један од најдаровитијих српских сликара 19. века. Писао и приповетке и херојске поеме.

9. августа 1945. — Американци су, на крају Другог светског рата, бацили другу атомску бомбу која је разрушила више од половине јапанског града Нагасаки. Погинуло је 73.000 људи, а хиљаде су умрле током наредних година од последица радијације. Јапан је капитулирао 15. августа, чиме је рат окончан.

9. августа 1945. — На трећем заседању у Београду Антифашистичко веће народног ослобођења Југославије (АВНОЈ) проглашено је за привремену Народну скупштину Демократске Федеративне Југославије.

10. августа 1878. — Српски кнез Милан Обреновић издао указ о устројству Војног музеја ради прикупљања и чувања трофеја из ратне историје. Музеј смештен у преправљену цамију на платоу Горњег града Београдске тврђаве, на Калемегдану.

10. августа 1878. — Рођен је српски композитор и музички писац Исидор Бајић. Основао је прву музичку школу у Новом Саду и покренуо Српски музички лист.

10. августа 1913. — У Букурешту је потписан

мир Бугарске и балканских савезника, односно Грчке, Румуније, Србије и Црне Горе. Окончан је Други балкански рат.

11. августа 1456. — Умро угарски војсковођа Јанош Хуњади. Као ердељски војвода успешно ратовао против Турака, 1456. допринео разбијању турске опсаде Београда. Непосредно после тога умро од куге, у Земуну. У српским народним песмама помиње се као Сибињанин Јанко.

12. августа 1687. — Аустријска и мађарска војска под командом Лудвига Вилхелма Баденског у одлучујућој бици код Мохача победила турску војску Мохамеда Четвртог.

12. августа 1849. — Аустријска војска уз помоћ Русије угушила Мађарску револуцију, национални лидер Лајош Кошут напустио земљу.

12. августа 1914. — Почела Церска битка, завршена 20. августа победом српске војске над аустроугарском. Прва српска и савезничка победа у I светском рату.

14. августа 1920. — У Београду је потписан уговор о стварању „Мале Антанте“, војно-одбрамбеног савеза Чехословачке и Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца

против реставрације Хабсбурговаца и ревизионистичких тежњи Мађарске после Првог светског рата. Савезу је 19. августа приступила и Румунија.

14. августа 1934. — У први нацистички концентрациони логор Дахау, код Минхена, стигли су први затвореници, противници режима Адолфа Хитлера. Касније је, у Другом светском рату у том логору убијено 70.000 заточеника из окупиране Европе. ■

Ђура Јакшић

ИМЕНИК

Самоуправа Срба у Мађарској

Тел. +36 1 331 5345

Имејл: ssm@t-online.hu

Веб: www.szerb.hu

Амбасада Србије у Будимпешти

Тел. +36 1 322 98 38

Имејл: budapest@amb.srbije.net

Веб: www.budapest.mfa.gov.rs

Културни и документациони центар

Срба у Мађарској

Тел. +36 1 269 01 00

Имејл: kd.centar@gmail.com

Веб: http://kdc.szerb.hu

Српске недељне новине

Тел. +36 70 521 49 38 (секретаријат)

Имејл: nedeljenovine@gmail.com

Веб: www.snnovine.com

Педагошко-методолошки центар

Тел. +36 70 434 55 76

Имејл: szerbpedkp@gmail.com

Српски институт

Тел. +36 1 782 16 39

Имејл: info@srpskiinstitut.hu

Веб: www.srpskiinstitut.hu

Радио програм на српском језику МТВА

Тел. +36 72 518 330

Имејл: radios@radio.hu

Веб: www.radio.hu

Српска самоуправа у Будимпешти

Тел. +36 1 269 06 33

Имејл: ssb@freemail.hu

Епархија будимска

Тел. +36 26 31 44 57

Имејл: ortodox.diocese@serb.t-online.hu

Музеј Епархије будимске

Тел. +36 26 31 23 99

Имејл: serbmus@serb.t-online.hu

Храм св. Георгија у Будимпешти

Тел. +36 1 78 80 605, +36 30 989 61 39

Имејл: otaczorani@hotmail.com

Веб: www.hramsveorgijabudimpesta.rs

Српско позориште у Мађарској

Тел. +36 30 653 1871

Имејл: szinhaz@szerb.hu

Веб: http://szinhaz.szerb.hu

Српска школа „Никола Тесла“

Тел. +36 1 351 65 50

Имејл: szerbiskola@freemail.hu

Веб: http://nikola-tesla.net

Српска основна школа у Батањи

Тел. +36 68 456 006

Имејл: szerb-iskola@freemail.hu

Веб: www.szerbek-battonyan.hu

Српска основна школа у Десци

Тел. +36 70 23 33 821

Српска основна школа у Ловри

Тел. +36 24 482 583

Радио Јужни ветар, FM 98.0 и 91.6

Тел. +36 20 499 5014

Имејл: radiojuzni@gmail.com

Веб: www.radioszentendre.hu

Пре но што се опростимо од Будима, поделићу са тобом, верни мој пријатељу, легенду која се и данас радо препричава. Десило се, наиме, да је познати италијански авантуриста и љубавник Ђовани Ђакомо Казанова, 1756. године побегао из злогласног оловом покривеног затвора венецијанског дужда и мира нашао у нашем Будиму...

Према Стојану Д. Вујичићу: ...скривао се у гостионици Пејтра Косића (у некадашњој Хаднађ улици, у близини српске цркве). Поштом је залудио и завео леђушкасту кћер своја домаћина, морао је преко ноћ да измакне прешетом бесу разјареној шабанској родишља.

Према другој легенди, Казанова је становао у гостионици „Код белог крста“, на данашњем Баћанијевом тргу (Batthyány tér), у кући подигнутој у рококо стилу крајем 17. века. Срећом, сачувана је и налази се надомак покривене пијаци. Одавде је, кажу, Казанова одлазио у „Рацко купатило“ да лечи костобољу. Памти, дакле, будимска калдрма такве

Шайаи сшаої Будима (26)

Будимске авантуре Казанове

шкакљиве, али и другачије приче.

Тако је 1783. цар Јосиф II, идући из Беча преко Стоног Београда пристигао у Пешту, уживао је у лепом призору Гелертовог брда и у плаветнилу Дунава. Када се нашао наред ђуприје, изби пожар у Будиму, у једној кући близу српске цркве. Цар је одмах кренуо у Wasser Stadt како би својим присуством пружио подршку ватрогасцима. Кожним ведрима су људи гасили ватру, а притом им је и сам цар давао инструкције. Тога дана је изгорело четрнаест домова. Том приликом изашао илебан Пор с сакрементом, monstrantia и блаосиљао, но Јосиф пристиуиши њему диње шешир и рече: „Оче идише у цркву, људима ваља да тасе а не клечашу“, и шако њој оде – забележио је Сава Текелија и испио чашу црног вина.

Памти Будим и легенду епископа Георгија Зубковића, сина будимског судије Арсена Зубковића. Када је митроносни господар у будимској болници Милосрдних сестара 11. априла 1951. године душу предао Господу, решено је да ће бити сахрањен у Сентандреји. Међутим, то тадашња комунистичка власт није дозволила. Остало је упамћено када

је његов ковчег стављен на кочије, коњи нису хтели да крену већ су поскакивали у месту. Тада су верни

Altera nunc rerum facies, nec quero, nec adsum:
Non sum qui fueram non putor esse: fui.

БАШТИНА

ци испрегли коње и сами су вукли кочије до гроба. Још се и данас препричава како је Стаљин лично дао наређење да се посмртни остаци епископа Зубковића екскумирају и да се сахране у сентандрејској Саборној цркви.

При беседи о Будиму незаобилазно је име човека кога не желимо да памтимо. Мој пријатељу, знаш ли да је председник марионетске владе Краљевине Мађарске, Döme Sztójay, рођењу био Србин? Димитрије Стојаковић свет је угледао у српској породици, у Вршцу 1883. године. Четири године је као аустроугарски официр ратовао под презименом Стојаковић, а да му то тада није засметало. Но, после једне деценије, решио је да презиме мађаризује. Стојаи (Sztójay) је брзо напредовао. Током Другог светског рата био је министар иностраних послова и премијер Мађарске од марта до августа 1944. године. На кључна места у својој влади поставио је истакнуте чланове мађарске фашистичке организације Стреласте крст и помагао немачком окупатору приликом депортовања мађарских Јевреја у концентрационе логоре. Деме Стојаи је осуђен на смрт и погубљен августа месеца 1946. године у Будимпешти.

(Крај фељдона)

Драгомир Дујмов

Савешти СНН-ової йорочиної лекара

Здравствене тегобе којих се непотребно плашимо

ДРХТАЊЕ РУКУ

Ако осетите да вам се изненада тресу руке док, рецимо, узимате чашу воде, не брините. Обично дрхтање које брзо пролази нема никакве неуролошке основе.

Обично дрхтање појављује се баш у ситуацијама док држимо чашу са водом, а код Паркинсонове болести док су руке опуштене и не употребљавамо их. Безазлено подрхтавање може утицати и на глас и на држање главе у ситуацијама када ради адреналин, односно, кад смо љути или узбуђени.

Посетите лекара ако се подрхтавања понављају или ако су у пратњи других неуролошких симптома као што су промене у говору.

ВЕРТИКАЛНЕ ЦРТЕ НА НОКТИМА

Сићушне линије које се протежу од заноктица до врха ноктију сличне су борама на лицу. Такве ознаке на ноктима појављују се са годинама и немају никакво медицинско значење, а познате су и као „ломљиви нокти“.

Посетите лекара ако су линије хоризонталне или ако дође до промене боје.

Понекад нас нека телесна стања могу јако уплашити иако су потпуно безопасна. Ево неких најчешћих ситуација које не би тебало да вас забрињавају

ТАЧКИЦЕ ИСПРЕД ОЧИЈУ

Појава тачкица пред очима које плутају у видном пољу честе су код кратковидних људи, али обично није разлог за забринутост осим ако се не догоди изненада. Те промене обично су узроковане старашћу. Могу се појавити као тачкице, таласасте ли-

није, паучина или кругови и постати израженије када се гледа према обичној позадини, као што је празан зид.

Посетите лекара ако приметите нове тачкице, пуно њих одједном попут кише, треперење светлости, сенке или потпуно замрачење.

ПОПУЦАЛЕ ЖИЛИЦЕ У ОКУ

Црвена мрља на белом делу ока изгледа као да вас је неко ударио, али обично није разлог за забринутост. Осим ако се често догађа, попуцале црвене жилице на оку нису за забрињавање. Трљање ока руком или јастуком док спавамо, јако кијање или било које друго напрезање тела може довести до овога.

Посетите лекара једино уколико приметите да се ово дешава исувише често.

ФИБРОМИ

Мали комади коже на

капцима или неком другом делу тела зову се фиброми и заправо су мали бенигни тумори, тврди дерматолог Дебра Џејлман. Они су често генетски и безопасни. И мушкарци и жене подједнако су склони фибромима, иако гојазност и трудноћа повећавају шансе да се они развију.

ТРЕПТАЊЕ ОЧНОГ КАПКА

Трептање капка може нас јако нервирати и сметати, али заправо је безазлено. Овај поремећај зове се миокимија. Када вам се то догоди, значи да је мишић у грчу и вероватно сте уморни, спани или под стресом. Томе доприносе и кофеин, алкохол и превише времена проведеног испред компјутера.

У случају да почне да трза и остатак лица, обавезно посетите лекара јер се можда ради о неуролошком проблему.

ДРХТАЊЕ МИШИЋА ТОКОМ ВЕЖБАЊА

Ако сте почели да вежбате и осећате напор, могуће је да ће вам мишићи дрхтати како будете појачавали интензитет вежбања. Дрхтање се појављује када мишић достиже врх своје издржљивости, а са сваки новим тренингом он ће бити јачи и неће бити нелагодног дрхтања.

У случају да уз дрхтање мишића осетите и вртоглавицу, свакако се јавите лекару. ■

НЕВЕН

Жена

Стекла си прње,
Прелепа жено,
прње од лаж
за твоју лепоту

Срећа ти никад
блиска није била
ал' можда је пронађеш
у другом животу

Ти волиш
кад боли
и кад крв се леди
а кости пуцају
под теретом твоје грбаче

Песме Нине Стојановић, ђака генерације 2009/2013

На њу посадила си
бол и тугу, освету и глад,
дечицу ситну и тежак рад.
А ти дигни нос
нек боли још јаче

Сви би те хтели
у љубавном жару
ломе се да стигну те
очи им страсном жељом букте

А ти се победоносно смешиш
сјајнија од сунца, ближа звездама
од среће лебдиш
и топиш се у свом шећеру

Док једног дана не постанеш
једна од оних беживотних лутки
Душа ти крепа
и сузе над својим животом
из жучи твоје цеди

Руке ти дрхте
ниси то хтела
сиво и бетон у својој души
а терет је све тежи
остатак поноса горко се једи

Окреће очи пред тобом
јер створена си била
да будеш неком сунце и вода
а онда дође твоја немоћ
љубав твоја што те прода

Зашто си то дозволила себи
да не будеш живот и своја срећа
Зашто ниси тражила срцу да обећа
да живеће тамо где љубави има

Тело си продала за јефтину цену
Ено га где се смуца са својом срамотом
не тако лепо, никад више чисто

А била си велика, божанствена и кад си снена
Ниси могла да одолиш болу
Нажалост, ипак си само жена.

Постеље

Ти што лебдиш
на постељи од снова и нада
Ти што ме гледаш
к'о у Бога сада

Мислио си никад касно није
да ми љубиш длан и скут
али време љубав пије
Прошао си и кроз светло и кроз таму
и док твој беше готов пут
ја сам опет своја била

Љубим ти усне
танко и кратко
бежећи од тебе
да не можеш да ме стигнеш

Руку спустим ти на длан
Дише кроз твоје блиставе очи

ал' опет нисам твоја
и други ми пролазе ноћу кроз сан

Имао си данас нешто тамно
нешто горко и одсутно
у тој мрљи на крају тунела
баш ту у твојој оку најдубље
све је наше било срамно
јер видео си
да нисам твоја никад ни била

Видео си како
се брзо и лако
мени постаје свако

Сручише се завесе
што су скривале сенке
и твојој оку нанесе
трње и прашину густу

Стварао си жељу пуну
да ти предам осим тела
нешто много слађе, мекше
нешто што ти руке веже
што ти очи затвори
и спусти отрован пољубац
на поспаном челу

Дизао си ме у звезде
да их танким прстом такнем
да се сјајим и да волим
тебе, што би дао више од много

А превише не пише
тамо где се све осим љубави брише
Превише је много
за мене која примам мало
и твоје топло срце никад не би стало
у моју постељу мрачну и хладну
од крви и леда
Извини што нисам то више
него тиха и груба беда.

МЛАДИ ЗА МЛАДЕ

ФИЛМ

Гру на супер тајном задатку (Despicable Me 2)

Цртачи наставка анимираног филма *Како је Гру украо месец* (у оригиналу *Despicable Me*, у Мађарској насловљен као *Gru*), успели су да нацртају и осмехе на лицима посетилаца премијере која је била 3. јула у биоскопима Мађарске. Други део, снимљен након трогодишње паузе, такође у кооперацији Универзал Пикчерса и Илуминејшн Ентертајмента, носи назив *Гру на супер тајном задатку* (оригинални назив је *Despicable Me 2*, у Мађарском преводу: *Gru 2*).

Тајна лабораторија која се налазила у близини Северног пола је украдена помоћу мистичног возила и огромног магнета. Лига основана за борбу против зликоваца је веома забринута зато што је заједно са лабораторијом украдено и мутирајуће хемијско једињење које претвара жива бића у разарајуће машине спремне да убијају. И како то у сродној франшизи о тајном агенту у служби њеног величанства чине, постоји

само један човек који може да се супротстави мрачним силама и њиховој злокобној амбицији. Разуме се, у овом случају то није тајни агент 007, Џејмс Бонд, тако да преостаје једино још Гру, бивши злоћа који се у то исто време из петиних жила и са свом родитељском преданошћу труди да постане примерни отац.

Нови, рехабилитовани Гру живи са своје три усвојене ћерке у једном мирном приградском насељу далеко од сваке гужве и акције. Међутим, нико други до дојучерашњи намћор и злобница Гру, не може да спречи да велико научно откриће доспе у погрешне руке, тако да се идиличном породичном животу ближи крај. За његово регрутовање је задужен агент Лиге против зликоваца, Луси Вајлд која успешно обавља свој задатак, и под маском власника посластичарнице у тржном центру, осматра власника једног ресторана, Едуарда, за ког сумња да је стари супер-зликовац, злогласни Ел Мачо.

Но, хоће ли Гру и екипа успети да отклоне своје сумње или да их потврде? Пред Груом је велики изазов, посебно ако узмемо у обзир да жели и да се отргне прошлости и навикама које је имао у животу пре девојчица. Да подсетимо, сада се он труди да се докаже као добар отац Марго, Агнесе и Едите, а уз то, на видiku му је и романса. Да ли ће сви ти мотиви дати крила нашем супер шармантном антихероју?

Крис Меледандри и његов тим аниматора и у овом наставку презентују обиле фазона са симпатичним и несташним створењима (познатим и као минниоми), Груовим сарадницима, те на ведар и опуштеном начин причао о људским преображајима, породици, љубави и приоритетима.

Битка за Пацифик

Иако би се појавама и трејлерима који су се појавили ових дана за филм *Битка за Пацифик*, с разлогом могло помислити да је у питању само још један од лаганих наставка *Трансформерса*, *Битка за Пацифик* то није ни у једном смислу. У питању јесу роботи, али је њихова историја сасвим другачија од популарног цртаћа. Осим тога овај, овосезонски летњи хит, је за нијансу бољи од оних на какве су нас навикли из Холивуда. Осим сјајних и добро упакованих специјалних ефеката, који потпуно прате и употпуњују причу, овај филм је и добро

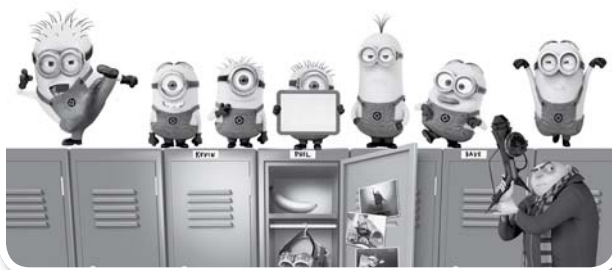
разрађен, убедљив је и до краја осмишљен.

Ванземаљска бића која су прозвана Каију појављују се из отвора океана и уништавају све редом на планети. Земаљска влада покреће програм да се заштити од ове пошаст. Најсوفистициранијом технологијом креирани су огромни роботи којима морају да управљају по два човека сличних психолошких карактеристика. Циљ је јасан: уништити моћне и веома опасне непријатеље.

Филм је режирао Гиљермо Дел Торо, режисер који је већ изашао на добар глас својим претходним филмовима. Као тумачи главних улога појављују се Идрис Елба, Чарли Деј, Рон Перлман и други.

Катарина и Ренато

DESPICABLE ME 2

КОНКУРС

— за радно место шефа Канцеларије Самоуправе Срба у Мађарској —

Самоуправа Срба у Мађарској расписује конкурс за радно место **шефа Канцеларије**. Радни уговор се склапа на неодређено време.

Шеф канцеларије је на основу Закона о радним односима — I закон из 2012. године 208. § тачка (1) (у даљем: Зр) — запослен на позицији руководиоца. Шефа канцеларије, на предлог председника, Скупштина ССМ-а именује на неодређено време. Председник остварује права послодавца према шефу канцеларије, осим у случају разрешавања дужности (опозива). Разрешавање је у делокругу Скупштине ССМ-а.

Место обављања посла:

Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3.

Карактер радног места:

минимално 20 сати недељно у делимичном радном времену или пуно радно време.

Задаци:

извршавање задатака који су дефинисани у CLXXIX Закону о правима народности из 2011. године, параграф 123.

Конкурсни услови:

- струка у области организације јавне управе или доктор државних и правних наука, дипломирани економиста или дипломирани менаџер економиста;
- пракса у струци и пракса на позицији руководиоца;
- одговарајуће руководеће-организационо и финансијско-економско знање, у складу са датом вишином финансијских извора и вредношћу имовине;
- познавање српског и мађарског на нивоу матерњег језика;
- мађарско држављанство, агилност, да раније није кажњаван.

Услови који представљају предност:

- могућност обављања посла шефа канцеларије у пуном радном времену;
- пракса стечена у области јавних набавки;
- возачка дозвола;
- познавање страног језика.

Документација која се предаје заједно са конкурсном пријавом:

- детаљна стручна и радна биографија,
- стручни програм,
- потврда не старија од 3 месеца да кандидат није кажњаван (ако кандидат ради у делокругу који је у вези са издавањем оваквих потврда, онда је потребна потврда о томе),

— оверене фотокопије докумената о стеченој стручној спреми,

— изјава о томе да се учесници у конкурс са копирањем и достављањем конкурсног материјала особама које ће давати мишљење и доносити одлуку,

— потврда о практичном раду.

Лични доходак:

на основу Закона о јавним чиновницима.

За делокруг шефа канцеларије је обавезно дати писмену изјаву о имовинском стању.

Рок за предају конкурсне пријаве:

26. август 2013. године.

Пријаву треба адресирати на председника Самоуправе Срба у Мађарској и лично предати Секретаријату ССМ-а (Szerb Országos Önkormányzat, 1055 Budapest, Falk Miksa utca 3), до назначеног истека рока за предају.

Процес и поступак вредновања конкурсних пријава: на основу Статута Самоуправе Срба у Мађарској (прилог бр. 2 „Изборни правилник“).

Изабрана комисија прегледа пристигле конкурсне пријаве, отвара коверте и установљава исправност документације (да ли по формалном и садржајном аспекту одговарају правним прописима који су на снази у време расписа конкурса). Конкурсне пријаве које задовољавају тражене захтеве комисија прослеђује Скупштини ССМ-а, с тим да пре дискусије на седници сваког кандидата треба усмено послушати и поред писменог материјала. Кандидати имају обавезу да изложе своју концепцију у вези радног места и да дају исцрпне одговоре на питања које поставе скупштинари.

У параграфу §120. CLXXIX Закона о правима народности из 2011. године је наведено следеће: „На предлог председника, шефа канцеларије именује Скупштина на неодређено време. Председник остварује права послодавца у односу на шефа канцеларије — са изузетком опозива. Право опозива шефа канцеларије има скупштина.“

Рок за доношење одлуке: 60 дана од истека рока за предају конкурсних пријава.

Ступање на радно место: 1. октобар 2013. године.

Конкурс се објављује у следећим медијима: — веб страница Самоуправе Срба у Мађарској (www.szerb.hu)

— Српске недељне новине, август 2013. године.

ИНФО СЕРВИС

ПОЗИВ НА ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ НА ЗЛАТИБОР

Сегединска српска месна заједница и Сегединска српска самоуправа и ове године организују поклоничко путовање у Србију. Овога пута у плану је да се посете Златибор и околина.

Термин путовања:

13-16. септембар 2013. године.

Цена износи 45.000 форинти, а у њу је урачунато следеће: улазница и послужење у етно-селу Сирогојно, возна карта за Шарганску осмицу, смештај у Специјалној болници „Чигота“ на Златибору у двокреветним собама на бази полупансиона (вечера, ноћење, доручак), услуге стручног водича.

1. дан — СЕГЕДИН — ЗЛАТИБОР: Полазак из Сегедина у раним јутарњим часовима. Успутна краћа задржавања ради одмора. Долазак у **Ужице** у послеподневним часовима. Обилазак **Саборне цркве** посвећене Светом Ђорђу. Смештај у хотелу на Златибору, вечера, ноћење.

2. дан — ЗЛАТИБОР: Одлазак на Тару и обилазак **Калуђерске баре, манастира Рача**, језера **Перућац**. Повратак у хотел на Златибору, вечера, ноћење.

3. дан — ЗЛАТИБОР: Одлазак на Мокру гору. Вожња **Шарганском осмицом**, обновљеном пругом уском колосека. Вишеград и обилазак **Андрићграда** и моста на Дрини. Обилазак манастира **Добрин**. Повратак у хотел на Златибору, вечера, ноћење.

4. дан — ЗЛАТИБОР — СЕГЕДИН: Обилазак етно-села **Старо село** у Сирогојну. Повратак у Мађарску. Обилазак **цркве Светог Ахилија** у Ариљу. Успутна краћа задржавања ради одмора.

Можете се пријавити код

Јелене Фаркаш (тел: 06/70/2343-235) или Боровоја Руса (тел: 06/70/4514-234), до 20. августа 2013. године.

Александар Чоширић

АМНЕЗИЈА

Оклизнуо сам се у купатилу, после туширања, и ударио сам главом у тучану каду. Тако сам још једном био туширан. Кад сам дошао к себи, лежао сам у ургентном центру, са завојима на глави и иглом у руци, преко које сам примао инфузију.

— Добро је, нисам постао наркоман — било је прво што сам помислио кад сам угледао ту иглу.

А поглед на медицинске сестре ме је орасположио, иако ме је глава ужасно болела.

— Имате турбан као Сулејман Величанствени — рекла ми је једна од њих.

— Више бих волео да имам харем као он — одговорио сам јој.

Отпуштен сам из болнице, са препоруком лекара да лежим и да што више мирујем.

— Кад легнем, обично не мирујем — рекао сам поздрављајући се са доктором — али ћу се трудити да вас послужам.

Код куће сам, међутим, морао да завршавам неодложне послове. Да бих преко интернета платио дуговања, требало је најпре да проверим стање на мојем рачуну у банци. На сајту банке, као и сваки пут, тражено је да укуцам корисничко име и шифру.

Тога, међутим, нисам могао да се сетим. Покушавао сам да се присетим, куцао сам неке бројеве и слова, па и шта ми падне на памет, али нисам успео да унесем праве податке, јер сам имао потпуну блокаду у памћењу.

Пробао сам затим да проверим салдо на другом рачуну, код друге банке, али и овде су тражили да се идентификујем, а ја сам после удараца у главу и то заборавио.

— Добро је, помислио сам — записао сам шифре у мобилни телефон.

Дохватио сам телефон, али је био искључен, јер му се истрошила батерија док сам лежао у болници. Када сам га укључио, на дисплеју је тражено да унесем пин код. Три пута сам погрешно укуцао четири цифре и телефон је био блокиран. Осетио сам још један болан ударац у главу, овог пута од силног нервирања. Постао сам двоструки ударник.

Поново сам се вратио за рачунар, да бих јавио шефу електронском поштом да нећу доћи сутра на посао.

МАЛО СМЕХА

Међутим, и овде ми је тражена шифра за приступ мојој пошти, а ја сам имао амнезију.

— Добро, одустајем, али јавићу се преко Фејсбук порука — била је утешна помисао.

Авај, и за приступ Фејсбуку тражени су ми „јузер нејм“ и „пасворд“, које ја, погађате, више нисам знао напамет.

А онда ми је на ту памет дошла мисао да морам отићи на оближњи банкомат да подигнем новац којим ћу да купим потребне лекове.

Била би то једноставна операција, као и много пута раније; убади се картица у уста металне главе, куцају се четири цифре, изабере се износ за подизање и новац излази право у руке. Али, овога пута нисам знао да укуцам тачан пин код. После три нетачна покушаја, банкомат ме је лишио платне картице.

Стајао сам тако на улици очајан, без лекова, без новца, без картице, без телефона... Бројева, слова, шифара и лозинки нисам могао да се сетим, али сетио сам се нечег другог.

Почео сам да ударам главом у банкомат. Ако сам тако изгубио памћење, то је, ваљда, начин и да га повратим.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРПСКЕ

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ — Лист Срба у Мађарској

Издавач: Самоуправа Срба у Мађарској ♦ За издавача: **Љубомир Алексов** ♦ Главни и одговорни уредник: **мр Драган Јаковљевић** ♦ Уредник фотографије: **Иван Јакшић** ♦ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Имејл уредништва: nedeljenovine@gmail.com ♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички прелом листи: Карољ Сабо, Петер Ковенц ♦ За штампању Alfa Press Design Kft: Ференц Ибош ♦ Текстуалне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором.

HU ISSN 2061-0238

ДУХОВНОСТ

Веронаучни камп у Шиклошу

(Наставак са 4. стране)

Снажење вере и националног идентитета

Свештеници-вероучитељи су водили рачуна да током кампа не буде само духовног уздизања, већ и телесног освежења. О томе сведоче бројне шетње, излети, спортска надметања... Камперима ће свакако у сећању остати и обилазак тврђаве, познатог културно-историјског споменика Шиклоша, где су посетили и Српску собу. Било је и купања и сунчања у аква парку, изграђеном пре три године. Полазници табора су, иначе, били веома задовољни смештајем

у хотелу који се налази у непосредној близини аква парка.

На крају логоровања приређено је квиз-такмичење на којем су деца могла да покажу стечено знање из области веронауке, српске културе, па и оно о српским обележјима града-домаћина. Свакако, свеобухватни оквир целом веронаучном кампу дало је литургијско сабрање, тј. причешће свих полазника табора које је уприличено у оквиру свете архијерејске

литургије. Њу је служио Његово пресвештенство епископ будимски Господин Лукијан. Владика је том приликом одржао и свечану беседу у којој се осврнуо на симбол вере, крст, а потом говорио и о значају Миланског едикта.

Веронаучни камп у Шиклошу, по оценама деце и њихових вероучитеља, био је можда најуспешнији од свих досадашњих који су одржани у организацији Будимске епархије.

УТИСЦИ
ПОЛАЗНИКА

Према речима организатора, захваљујући Веронаучном кампу у Шиклошу, деца Цркву доживљавају као свој духовни простор и дом, па се не треба чудити што су се полазници табора тешка срца растали од овог барањског градића. Међу њима је био и Андреј Ђерђ из Будимпеште:

„Уживао сам у кампу. Сваког јутра имали смо прилику да дођемо у цркву да се помолимо Господу, што је врло битно. С обзиром да сам први пут био на кампу, могу слободно рећи да кући одлазим са врло лепим искуствима и сећањима и да ћу свакако доћи и до године!”

Број пријављених надмашио је сва очекивања организатора, па се до датог рока пријавило њих педесет шесторо. Међутим, због ограничених смештајних капацитета, организатори нису били у могућности да прихвате сву заинтересовану децу. Зато је о. Далибор Миленковић скренуо пажњу да до године заинтересовани не чекају последњи тренутак за слање пријава.

П. М.

Манастир Сремска Раваница – Врдник

Место где је после Сентандреје почивао кнез Лазар

Неки је зову Сремска, а неки Мала Раваница. На узбрешцима Фрушке горе, поврх Врдника, истрајава готово пет векова, а више од три негује и велича култ светог кнеза Лазара Хребељановића. Како и не би, кад му је свете мошти, од прогонства пред једном, оном из 1697. до бекства пред другом, још крвавијом пошасту из 1942, и физички чувала равно 245 година.

— Раваница је један од наших најзначајнијих манастира не само на светој Фрушкој гори, него уопште — каже, о овогодишњем Видовдану, епископ сремски Василије. — Овде је наш свети кнез, на рукама монаха, дошао пред турским, а скоро два и по века доцније, на исти начин, отишао пред крвавим усташким ножем.

РЕЛИКВИЈЕ

Поред моштију кнеза Лазара, у Сремској Раваници је једно време чувана и „Похвала кнезу Лазару”. Данас су у манастиру, уз остало, и мошти свете Анастасије, из трећег века, као и мошти светог Теодора Тирона. Манастир је иначе женски, а сестринство чине игуманија Анастасија и још 11 монахиња.

На Фрушкој гори вековима негују култ кнеза Лазара, чије мошти су у Врдник донете из Сентандреје крајем 17. века, па однете 1942. пред усташама у Бешеново, а затим у Београд, у Саборну цркву

И пут светих моштију, и историју врдничког манастира је, у монографији коју му је посветио, најпрецизније описао академик Дејан Медаковић.

— Права, велика историја сремске Раванице почиње догађајима после Велике сеобе. Тада су калуђери из србијанске Раванице, који су га, претходно, били однели у Сентандреју, уточиште за Лазарево тело нашли у тада напуштеном врдничком манастиру. Он, од тог тренутка, постаје средиште кнежевог култа — забележио је покојни председник САНУ.

Ту је, наставља причу и о моштима и о манастиру, такође академик и изузетан познавалац историје фрушкогорских манастира Динко Давидов, свети кнез почивао до почетка Другог светског рата.

— Цео Срем је тада ушао у састав Павелићеве НДХ, а монаси су, пред усташама који су разорили и манастир у Врднику, кнежеве мошти скло-

нили у Бешеново. Непосредно пре разарања и тог манастира 1942. оне су, на срећу, пренете у Саборну цркву у Београду — вели он.

За разлику од Бешенова које би, из деценијама затрпаних темеља, тек требало да буде обновљено, врдничка Раваница у међувремену јесте. Од Лазаревих моштију у њу је, у кивоту од кипариса који стоји испред доњег десног угла иконостаса, враћен само мали део (кнежева кључна кост), али се он, и данас, походи и целива са ус-

трепталим усхићењем и најдубљим поштовањем.

— Желим да ми деца, од првог удисаја ваздуха, знају ко су, шта су и шта треба да поштују — говорио нам је, овог Видовдана, Београђанин Младен Радојичић, корачајући са шестомесечном ћерком Јованом у наручју, праћен трогодишњим сином Михаилом и супругом Дајаном, према кнежевом кивоту.

С не мањим узбуђењем је, о великом српском празнику, кивот од кипариса целивало и двадесетак најбољих ученика руских православних гимназија и кадета Војно-патриотског клуба „Серафими”, који ради под патронатом велике кнегиње Олге Куликовске Романове.

— Да, ми знамо ко је био српски кнез Лазар и шта он и битка коју је 1389. са Турцима водио на Косову пољу значе за Србе — каже кадет Серђожа Дороњин.

— То је исто оно што је у нашој, руској свести и вечном сећању, битка са Татарима на Куликовском пољу, која се збила девет година пре Косовске и коју је водио наш велики кнез Димитрије Донски.

М. Т.